

Finansdepartementet
Fi.registrator@regeringskansliet.se

Ordning och reda i välfärden (SOU 2016:78)

Vision har beretts möjlighet att lämna remissvar på Valfärdsutredningens delbetänkande *Ordning och reda i välfärden*, SOU 2016:78.

Utredningen har haft i uppdrag att föreslå ett nytt regelverk för offentlig finansiering av privat utförda välfärdstjänster. Huvudfokus har varit på vinstutdelning. Utredningen har föreslagit ett vinsttak för företag som drivs inom branscherna vård, skola och omsorg. De ska få ha ett vinstuttag motsvarande rörelseresultat som maximalt uppgår till sju procent plus statslåneräntan av det operativa kapitalet.

Utredningen föreslår att tillstånd ska krävas för att ta emot offentliga medel till välfärdsverksamhet.

Utredningen har också tittat på de tjänster som utredningen kallar ”välfärdstjänster” och har dragit slutsatsen att förslagen måste vara förenliga med alla de krav som följer av EU-rätten.

Visions ståndpunkter

Utredningen anger att förslaget syftar till att stärka allmänhetens tilltro till skattefinansierad välfärd. Det må vara ett gott syfte. Välfärden har stora utmaningar, där en minskad tilltro är en bland flera. Välfärden brottas därutöver med finansiella utmaningar, personalförsörjning, ökad administration, dåliga IT-system, bristande tillgänglighet och detaljstyrning för att nämna ytterligare några.

Är problemen i välfärden inom vård, skola och omsorg orsakade av företagens vinster? Finns det belägg för det? Utredningen för inget resonemang kring detta utan hänvisar till studier om kvalitet. Den forskning som finns och som utredningen tar upp ger vid handen att det inte finns signifikanta skillnader på kvalitet i privata företag eller offentliga.

Vi har ett brett spann av olika företagsformer och olika storlek på företagen inom välfärdsområdet. Från det lilla lokala fåmansföretaget till multinationella jättar. Förslaget om vinstbegränsning ger mycket olika effekter på dessa företag. Att reglera nivåer på utdelning i förhållande till omsättning eller kapital är inte lämpligt, bland annat eftersom olika verksamheter har väldigt olika karaktär, kapitalbehov och risknivå. En utdelningsreglering skulle dessutom vara relativt enkel att kringgå, inte minst för större organisationer. Att reglera uttaget av vinst löser i sig inte heller några kvalitetsbrister. Däremot behöver man titta över och bättre anpassa regelverket för ersättningsystem, valfrihetsmodeller och etableringsregler.

Ökad insyn och öppenhet i välfärden skapar förtroendefull välfärd. Bra anställningsvillkor och bra kvalitet hänger ihop oavsett ägarform, också dessa komponenter skapar förtroendefull välfärd.

Alla bidrag som ger ökad tillgänglighet och ökad mångfald av välfärdstjänster är positivt. Utredningens förslag är inte ett sätt att förenkla och förbättra för välfärdens verksamheter.

Utredningen föreslår att tillstånd ska krävas för att ta emot offentliga medel till välfärdsverksamhet. Det är förslag i rätt riktning där etableringsregler kan tillämpas. Tillståndsplikt ses som ett sätt att komma tillrätta med oseriösa företag. I tillståndet ligger att medlen ska stanna kvar i verksamheten. Välfärdssektorn har relativt snabbt öppnats upp för privata utförare. Inträdeskraven för att få etablera sig inom sektorn är förhållandevis låga. Vision välkomnar därför förslagen om tillståndsplikt men ser inte att det ska kopplas till vinstutdelning, utan ha fokus på kvaliteten.

Tillståndsplikt har en tidigare utredning, den sk. Ägarprövningsutredningen utrett, då med fokus på insikt, erfarenhet och lämplighet för företag att bedriva välfärdstjänster. Vision tillstyrkte det förslaget men la också till en varning för att det kan inge falsk trygghet samtidigt som det kan bli resurskrävande och betungande inte minst för mindre företag. Vision menar att i tillståndsprövningen bör bemanning, arbetsmiljö, anställningsvillkor och kompetensutveckling för medarbetare ingå. Krav på kollektivavtal och meddelarfrihet ska också ställas. Både privata och offentliga verksamheter ska leva upp till högt ställda krav, göra kvalitetsredovisningar, delta i öppna jämförelser och nationella kvalitetsregister. Vision menar att detta är en bättre väg att gå för att öka insynen i välfärden och därmed också allmänhetens förtroende.

Vi tror på att en mångfald av aktörer i konkurrens på lika villkor kan bidra till metod- och verksamhetsutveckling. Det är bra både för brukare och patienter, för medarbetare och för välfärdens utveckling. Fler arbetsgivare kan också underlätta en ökad rörlighet på arbetsmarknaden och kan därmed förbättra medarbetarens möjligheter till löne- och yrkesutveckling. Det leder till ökat fokus på resultat, kvalitet i verksamheterna och bättre välfärdstjänster för medborgaren. Systemen ska stimulera olika aktörer, även mindre och ideella, att vara verksamma och möjliggöra för nya aktörer att etablera sig. Det är viktigt för att överbrygga skillnader i villkor mellan mindre företag och större koncerner samtidigt som det måste finnas möjligheter att bygga upp nya verksamheter.

Visions fokus är kvaliteten i välfärden. Vi ska ha schysta företag i välfärden som erbjuder bra villkor och bidrar till att utveckla verksamheternas kvalitet. Vision kräver att all verksamhet som finansieras av offentliga medel ska vara organiserad så att det går att säkerställa kvaliteten till medborgaren och goda arbetsvillkor till medarbetarna.

Utredningen har inte berört personalens villkor och Vision saknar fördjupande resonemang kring förutsättningar och villkor för att utföra ett bra arbete i välfärdssektorn. Vision betonar vikten av schysta arbetsvillkor, så att de anställda, vilka i realitetens är de som producerar välfärd, har förutsättningar att göra ett gott arbete. Möjligheter och verktyg för att upprätthålla och utveckla kompetens är en viktig faktor för hög kvalitet i välfärdstjänsterna. Rimliga arbetsvillkor och garanterade möjligheter till vidareutbildning säkrar kontinuiteten och kvaliteten. Våra medlemmar vill ha schyst arbetsliv oavsett ägarform. Medarbetarna ska kunna känna sig stolta över sin verksamhet och den kvalitet som de levererar varje dag.

Utredaren redogör för de steg den EU-rättsliga bedömningen måste utgå ifrån för att avgöra i vilken mån det som utredningen benämner välfärdstjänster omfattas av EU-rätten. Vision hade dock önskat att utredaren tydligare hade kopplat och problematiserat dessa steg utifrån hur dessa tjänster reglerats historiskt och hur de faktiskt regleras i Sverige idag. Så som utredaren påpekar så kan förändringar i regleringen av dessa tjänster övertid få betydelse för vilken typ av tjänst välfärdstjänsterna ska klassificeras som. Det faktum att utredningen inte utförligt utreder vilka tjänster som är att anse som icke ekonomiska tjänster av allmänt intresse respektive ekonomiska tjänster av allmänt intresse gör det svårare att utifrån ett EU-rättsligt perspektiv ta ställning till förslagen i utredningen.

Vi behöver en klok effektivisering av välfärden. Vi behöver en klok kontroll och uppföljning av välfärdstjänster som inte hämmar verksamheten utan berikar och ger möjlighet till nytänkande och kreativitet. Det är viktigt att välfärden har förutsättningar och förväntan på sig att utvecklas. Det leder i sin tur till att medborgarna får bra välfärdstjänster.

I övrigt hänvisar vi till det remissvar som inlämnas från TCO.

Vision

A handwritten signature in black ink, reading "Veronica Magnusson". The signature is written in a cursive, flowing style.

Veronica Magnusson
Förbundsordförande